

ЗдраУ

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ СИМПТОМАТИЧНОМУ ЛІКУВАННІ
СУДИННИХ ПОРУШЕНЬ: ВАРИКОЗНЕ РОЗШИРЕННЯ ВЕН НИЖНІХ
КІНЦІВОК, ГЕМОРОЙ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «226 ФАРМАЦІЯ, ПРОМИСЛОВА ФАРМАЦІЯ»**

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

С.Ю. Штриголь, К.В. Ветрова, І.А. Отрішко

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА
ПРИ СИМПТОМАТИЧНОМУ ЛІКУВАННІ СУДИННИХ
ПОРУШЕНЬ: ВАРИКОЗНЕ РОЗШИРЕННЯ ВЕН
НИЖНІХ КІНЦІВОК, ГЕМОРОЙ**

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів вищої освіти
спеціальності «226 Фармація, промислова фармація»

Харків
НФаУ
2025

УДК 615(075.8)

*Рекомендовано ПМК з біомедичних освітніх компонентів
(протокол № 1 від 05 вересня 2025 р)*

Рецензент:

Ярослава БУТКО, доктор фармацевтичних наук, професор, завідувачка кафедри клінічної фармакології ІПКСФ Національного фармацевтичного університету.

Автори:

Сергій ШТРИГОЛЬ, Катерина ВЕТРОВА, Інна ОТРИШКО

Штриголь, С. Ю. Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні судинних порушень: варикозне розширення вен нижніх кінцівок, геморой : метод. рек. до практ. занять для здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю «226 Фармація, промислова фармація» / С. Ю. Штриголь, К. В. Ветрова, І. А. Отрішко. – Харків : НФаУ, 2025. – 28 с.

Навчально-методичне видання для підготовки та проведення практичних занять з освітнього компоненту «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» у здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» за освітніми програмами «Фармація», «Клінічна фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів». Методичні рекомендації містять теоретичні запитання, ключові поняття теми, обов'язкові, додаткові та контрольні завдання і тести для формування та закріплення знань, умінь і навичок здобувачами вищої освіти.

Методичні рекомендації призначені для аудиторної та самостійної роботи.

УДК 615(075.8)

©Штриголь С.Ю.,Ветрова К.В.,

Отрішко І.А. 2025

©НФаУ, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
Мета вивчення теми	5
Теоретичні питання	5
Практичні навички	5
Обов'язкові завдання	7
Додаткові завдання	18
Контрольні завдання	21
Тестові завдання для самоперевірки та самоконтролю	24
Список використаної літератури	27

ВСТУП

Патології вен нижніх кінцівок та тазової області значно поширені серед різних верств населення та вікових груп. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок трапляється у 40% жінок і 32% чоловіків у всьому світі. Захворюваність на геморої становить 130-150 на 1000 осіб дорослого населення. Переважна більшість хворих перебуває у найбільш працездатному віці від 30 до 50 років.

Хронічні захворювання вен викликають у пацієнтів значний дискомфорт через як біль та набряк, а також можуть спричиняти естетичні дефекти (особливо при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок). Вони знижують якість життя і часто призводять до тимчасової або навіть тривалої втрати працездатності.

Симптоматичне лікування варикозного розширення вен передбачає усунення несприятливих факторів, що викликали розвиток захворювання, носіння компресійного трикотажу, виконання спеціальних вправ, застосування місцевих лікарських засобів, що поліпшують кровообіг та зменшують запалення, а також використання венотоніків та протизапальних препаратів. Головними напрямками симптоматичної терапії геморою на початкових стадіях його розвитку є корекція факторів ризику, що викликали розвиток захворювання, а також медикаментозне лікування, що включає місцеві засоби (мазі, свічки, креми) та пероральні препарати для полегшення болю, запалення, свербіжу та кровотечі.

Оскільки досить часто хворі з варикозним розширенням вен нижніх кінцівок та гемороєм, минаючи лікаря, звертаються за безрецептурними лікарськими препаратами в аптеку, різко зростає роль фармацевта. Саме фармацевт першим може виявити загрозливі симптоми при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок та геморої, що потребують обов'язкової консультації лікаря, грамотно здійснити фармацевтичну опіку, що підвищить ефективність та безпечність фармакотерапії захворювання.

МЕТА ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти загальних та фахових компетентностей у сфері санітарно-просвітницької і інформаційно-консультаційної роботи, забезпечення раціонального застосування населенням лікарських засобів, моніторингу ефективності та безпеки ліків та досягнення практичних результатів навчання, передбачених Стандартом вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація».

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Місцеві розлади кровообігу, спричинені хронічною венозною недостатністю: варикозне розширення вен нижніх кінцівок, геморої. Симптоми, які характерні для місцевих розладів кровообігу. Загрозливі симптоми при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок, геморої. Напрямки симптоматичного лікування та загальні рекомендації для пацієнтів з варикозним розширенням вен нижніх кінцівок, гемороєм. Фармакологічна та клініко-фармацевтична характеристика безрецептурних лікарських засобів, що застосовуються для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок, геморою, умови їх раціонального застосування. Основні підходи до вибору методу лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок. Алгоритм фармацевтичної опіки при виборі та відпуску лікарських засобів для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок, геморою. Основні напрямки профілактики варикозного розширення вен нижніх кінцівок, геморою.

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

1. Інформаційно-консультаційна допомога – здійснення фармацевтичної опіки пацієнтів / представників пацієнтів, консультування лікарів та пацієнтів / представників пацієнтів з питань раціонального використання рецептурних та безрецептурних засобів для лікування та профілактики судинних

порушень (варикозне розширення вен нижніх кінцівок, геморой): прояви фармакологічної дії, спосіб і час застосування, взаємодія з їжею та ін.

2. Здійснення генеричної заміни одного лікарського засобу іншим.
3. Визначення серед пацієнтів категорії осіб, що вимагають обов'язкової консультації лікаря, та осіб, у яких можливе відповідальне самолікування.
4. Порядок визначення безрецептурних лікарських засобів та надання рекомендацій для симптоматичного лікування та профілактики судинних порушень (варикозне розширення вен нижніх кінцівок, геморой).
5. Вибір клінічних та параклінічних критеріїв оцінки ефективності та безпеки (переносності) конкретних лікарських засобів.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ЗАВДАННЯ

Завдання № 1

Що таке варикозне розширення вен?

- А) запальні зміни вен кінцівок з появою болісних ущільнених вузлів або тяжів під шкірою, локальне почервоніння шкіри над ними
- В) запальне захворювання вен, що супроводжується підвищенням температури та загальною інтоксикацією організму
- С) наявність постійного протягом доби набряку кінцівки, чіткіше вираженого в її дистальних відділах, частіше несиметричного щодо іншої кінцівки
- Д) розширення поверхневих вен кінцівок, що супроводжується неспроможністю їх клапанів та порушенням кровоплину, зазвичай пов'язане зі слабкістю чи функціональними порушеннями венозної стінки
- Е) природний віковий процес, що не супроводжується патологічними змінами і не потребує лікування

Завдання № 2

У якій стадії варикозного розширення вен нижніх кінцівок зазвичай відзначаються лише косметичні дефекти без суттєвих суб'єктивних скарг?

- А) I стадія (компенсована)
- В) II стадія (субкомпенсована)
- С) III стадія (декомпенсована)
- Д) IV стадія (з виразками та ускладненнями)
- Е) усі стадії мають однакові симптоми

Завдання № 3

Які симптоми найбільш характерні для II (субкомпенсованої) стадії варикозної хвороби?

- А) утворення виразок та тромбофлебіт
- В) лише косметичні дефекти

- С) постійні рубці та депігментація шкіри
- Д) підвищена втомлюваність ніг, набряклість стоп, оніміння та поколювання, що посилюються влітку
- Е) повна відсутність симптомів

Завдання № 4

Які зміни спостерігаються при III (декомпенсованій) стадії варикозного розширення вен?

- А) тільки наявність підшкірних вузлів
- В) виразні порушення трофіки шкіри (рубці, депігментація), постійні порушення чутливості
- С) лише незначне оніміння та втома
- Д) утворення виразок та лімфостаз
- Е) симптомів немає

Завдання № 5

Що найбільш характерне для IV стадії варикозного розширення вен нижніх кінцівок?

- А) лише косметичні дефекти
- В) легка втомлюваність ніг
- С) депігментація та шкірні рубці
- Д) періодичне утворення виразок у зонах порушеної трофіки та розвиток ускладнень (тромбофлебіт, лімфостаз тощо)
- Е) відсутність будь-яких проявів

Завдання № 6

Оберіть найбільш поширені фактори розвитку варикозного розширення вен нижніх кінцівок:

- 1) вагітність
- 2) ожиріння

- 3) тривале перебування в положенні стоячи
- 4) вік більше 40 років
- 5) прийом гормональних контрацептивів
- 6) прийом антигіпертензивних препаратів;
- 7) носіння тісного одягу
- 8) діарея
- 9) закрепи
- 10) фізичне навантаження
- 11) травми
- 12) знерухомленість (вимушена) або обмежена рухливість
- 13) пухлинні процеси малого тазу
- 14) ХОЗЛ

Завдання № 7

Які симптоми при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок вважаються загрозливими та потребують обов'язкового звернення до лікаря?

- A) поява хворобливого тяжа по ходу підшкірних вен кінцівки з підвищенням температури тіла вище 38,5 °C
- B) легка втомлюваність ніг наприкінці дня
- C) поява болю і почервоніння шкіри над одним із варикозних вузлів
- D) раптовий набряк і збліднення всієї кінцівки, особливо якщо набряк не зникає до ранку
- E) відчуття тяжкості в ногах після фізичного навантаження
- F) кровотеча з виразки або варикозного вузла
- G) наявність лише косметичних дефектів (судинні «зірочки»)

Завдання № 8

Які загальні рекомендації допомагають усунути несприятливі фактори, що сприяють розвитку варикозного розширення вен нижніх кінцівок?

- A) виключення будь-яких фізичних навантажень

- В) обмеження вживання води
- С) нормалізація маси тіла
- Д) носити тісний одяг і панчохи зі стретчу
- Е) уникання тривалого стояння та сидіння
- Ф) помірна фізична активність
- Г) усе вищенаведене

Завдання № 9

Які методи застосовують для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок?

- А) тільки хірургічне втручання
- В) усунення несприятливих факторів
- С) лише масаж нижніх кінцівок
- Д) медикаментозне лікування
- Е) використання фізичних методів (компресійні панчохи, еластичні бинти)

Завдання № 10

Оберіть активні інгредієнти, що входять до складу ЛЗ для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок:

- А) троксерутин
- В) гепарин натрію
- С) екстракт насіння кінського каштану
- Д) декспантенол
- Е) усі перелічені

Завдання № 11

Дайте характеристику основних активних інгредієнтів, що входять до складу ЛЗ для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок. Для цього заповніть таблицю:

Активний інгредієнт	Фармакологічна дія
Діосмін	
Кверцетин	
Гепарин натрію	
Ескулін	
Екстракт насіння кінського каштану	
Гідрокортизон	
Бензокаїн	

Завдання № 12

У яких лікарських формах застосовують ЛЗ для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок?

- A) мазі
- B) гелі
- C) краплі
- D) пластирі
- E) капсули
- F) усі перелічені

Завдання № 13

Оберіть основні правила нанесення місцевих ЛЗ для симптоматичного лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок:

- A) наносити ЛЗ без попереднього очищення шкіри
- B) очищати шкіру перед застосуванням
- C) наносити гель товстим шаром від проксимальних ділянок до дистальних
- D) наносити тонким шаром від дистальних ділянок у бік проксимальних
- E) втирати засіб енергійними різкими рухами
- F) втирати легкими рухами (за відсутності виразного запалення)
- G) використовувати ЛЗ лише один раз на добу незалежно від стану

Завдання № 14

Які існують правила дозування та застосування місцевих засобів, що містять гепарин, при варикозному розширенні вен?

- А) разова доза визначається площею ураженої поверхні: що більша поверхня ураження, то більше ЛЗ потрібно
- В) дозування визначається винятково за масою тіла пацієнта
- С) засіб слід застосовувати без обмежень у будь-якій кількості
- Д) разова доза не повинна перевищувати 5 см стовпчика ЛЗ з туби, частота застосування — згідно з інструкцією
- Е) засоби з гепарином дозволені при підвищеній кровоточивості

Завдання № 15

Які застереження слід враховувати при використанні місцевих ЛЗ з гепарином при варикозному розширенні вен?

- А) допускається нанесення на рани та слизові оболонки
- В) підвищена кровоточивість не є протипоказанням
- С) при наявності виразок препарат наносять навколо них, уникаючи потрапляння в саму виразку
- Д) препарати можна застосовувати безконтрольно понад 3 місяці
- Е) правильно С+Д

Завдання № 16

Які правила використання компресійних панчох чи еластичних бинтів при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок є обов'язковими?

- А) бинтувати ноги або надягати компресійні панчохи слід ввечері після активного дня
- В) бинтувати ноги або надягати компресійні панчохи слід вранці в ліжку
- С) бинтувати ноги або надягати компресійні панчохи слід лише під час сну
- Д) перед бинтуванням необхідно 10-20 хвилин тримати ногу в піднятому положенні (на подушці)

- Е) бинтування кінцівки здійснюють зверху вниз
- ґ) бинтування кінцівки здійснюють знизу вгору
- Г) не допускати скручування турів бинта або складок на панчохах

Завдання № 17

Виберіть правильні твердження щодо застосування ЛЗ при лікуванні варикозного розширення вен

- А) таблетки і капсули потрібно приймати цілими, не розжовуючи
- В) лікарські засоби слід запивати лише водою, а не соком чи молоком
- С) таблетки та капсули завжди приймають натщесерце
- Д) препарати у формі крапель перед застосуванням потрібно струшувати та розводити у воді
- Е) капсули можна розламувати для зручності прийому
- ґ) тривале самостійне застосування препаратів без консультації лікаря небажане

Завдання № 18

З-поміж лікарських засобів для терапії варикозу вен вкажіть комбінований препарат (що містить більше однієї діючої речовини)

- А) веноплант
- В) флебодіа
- С) детралекс
- Д) троксезазін
- Е) ескузан

Завдання № 19

Укажіть можливе ускладнення варикозного розширення вен нижніх кінцівок

- А) розрив меніска колінного суглоба
- В) лімфостаз кінцівки

- С) набряклість ніг
- Д) трофічні виразки
- Е) поява телеангієктазій

Завдання № 20

Що таке геморої?

- А) захворювання, пов'язане з утворенням тромбів у венах нижніх кінцівок
- В) запальне захворювання прямої кишки, що виникає внаслідок бактеріальної інфекції
- С) доброякісна пухлина товстого кишечника
- Д) хвороба, обумовлена розширенням вен ректального сплетіння; виявляється ректальними кровотечами, болем у ділянці прямої кишки тощо
- Е) патологія, що характеризується запаленням товстої кишки з діареєю та болем у животі

Завдання № 21

Які фактори сприяють розвитку геморою?

- А) закрепи
- В) часте перенесення важких предметів та сидяча робота
- С) регулярні фізичні навантаження та збалансоване харчування
- Д) нерегулярне харчування, висококалорійна їжа з низьким вмістом вітамінів
- Е) малорухливий спосіб життя та ожиріння
- Ф) вагітність

Завдання № 22

Які з наведених симптомів характерні для геморою?

- А) анальне свербіння
- В) відчуття дискомфорту в ділянці заднього проходу
- С) печіння, що посилюється під час сечовипускання
- Д) біль під час або після акту дефекації

- Е) виділення крові після сечовипускання
- ґ) утруднення акту дефекації та випадіння вузлів
- Г) біль у животі
- Н) нудота й блювання

Завдання № 23

Що характерно для II стадії геморою?

- А) вузли випадають під час дефекації, але вправляються самостійно
- В) вузли випадають при найменшому фізичному навантаженні
- С) вузли випадають і потребують вправлення
- Д) вузли не випадають
- Е) вузлів немає

Завдання № 24

Які симптоми при геморої вважаються загрозливими та потребують обов'язкового звернення до лікаря?

- А) поява болю і почервоніння шкіри над одним із гемороїдальних вузлів
- В) посилення болю в анальній ділянці, особливо якщо він поєднується з підвищеною температурою тіла до 38,5 °С
- С) відчуття дискомфорту в ділянці заднього проходу
- Д) кровотеча з гемороїдального вузла
- Е) поява згустків крові або значної кількості незміненої крові у випорожненнях
- ґ) анальне свербіння.

Завдання № 25

Дайте характеристику основних активних інгредієнтів, що входять до складу ЛЗ для симптоматичного лікування геморою. Для цього заповніть таблицю:

Активний інгредієнт	Фармакологічна дія
Гесперидин	
Фенілефрину гідрохлорид	

Цинку оксид	
Лідокаїн	
Екстракт беладони (красавки)	
Пантенол	
Триклозан	

Завдання № 26

У яких лікарських формах застосовують ЛЗ для симптоматичного лікування геморою?

- A) мазі
- B) креми
- C) таблетки
- D) гелі
- E) ректальні супозиторії
- F) усі перелічені

Завдання № 27

Оберіть основні правила використання місцевих ЛЗ для симптоматичного лікування геморою

- A) використання місцевих лікарських форм препаратів проводять після випорожнення кишечника і ретельного гігієнічного туалету аноректальної зони (водою з милом)
- B) мазь або крем вводять у пряму кишку винятково руками без аплікатора
- C) ЛЗ у формі ректальних супозиторіїв вводять в анальний отвір, попередньо знявши захисну упаковку
- D) при введенні ЛЗ у пряму кишку за допомогою аплікатора не потрібно змащувати його поверхню
- E) аплікатор після процедури необхідно ретельно вимити водою з милом
- F) до та після використання місцевих ЛЗ необхідно вимити руки з милом

Завдання № 28

Вкажіть лікарський засіб для лікування геморою, що містить місцевоанестезувальні речовини

- A) троксерутин
- B) детралекс
- C) ліотон
- D) реліф Адванс
- E) флебодіа

Завдання № 29

Вкажіть лікарський засіб для системного лікування геморою, що може посилювати кровоточивість за спільного використання з антикоагулянтами

- A) детралекс
- B) флебодіа
- C) троксерутин
- D) нормовен
- E) ескузан

Завдання № 30

Укажіть можливе ускладнення геморою

- A) цистит
- B) асцит
- C) перитоніт
- D) поліурія
- E) тромбоз гемороїдальних вузлів

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ

Завдання № 31

Охарактеризуйте особливості застосування лінійки лікарських засобів Реліф® для лікування геморою, для цього заповніть таблицю

Характеристики	Реліф®	Реліф® Адванс	Реліф® ПРО	Реліф® Ультра
Активні речовини				
Форма випуску				
Фармакологічна дія				
Побічні ефекти				
Протипоказання				
Взаємодія з іншими лікарськими засобами				
Особливості щодо застосування у декретованих груп відвідувачів аптеки				

Завдання № 32

До аптеки звернулася відвідувачка середнього віку з проханням надати консультацію щодо лікарського засобу Гінкор форт (капсули). Вона пояснила, що останнім часом відчуває підвищену втому та тяжкість у ногах, особливо ввечері, і хотіла б придбати даний засіб для полегшення симптомів.

Проведіть фармацевтичну опіку цієї відвідувачки аптеки, надайте відповіді на її запитання та внесіть інформацію до таблиці.

Запитання	Відповіді / рекомендації
Схема застосування лікарського засобу	
Побічні ефекти	
Можливість керування автотранспортом	
Взаємодія з лікарськими засобами інших фармакологічних груп	

Завдання № 33

До аптеки звернувся відвідувач 45 років зі скаргами на набряки щиколоток увечері, відчуття тяжкості та втоми ніг після робочого дня. Лікар порадив йому використовувати компресійний трикотаж як складову комплексної терапії хронічної венозної недостатності.

Допоможіть відвідувачу аптеки з вибором виробу та поясніть правила його застосування.

Завдання № 34

Поінформуйте відвідувача аптеки щодо техніки застосування ректальної мазі Реліф®. Розташуйте покроковий алгоритм у вірній послідовності. Для цього сумістить кожний крок (цифра) з коректною дією (літера) та доведіть його до відома відвідувача.

Крок	Дія
1	А. Промити аплікатор і помістити його в захисний ковпачок
2	В. Наносити мазь через аплікатор на уражені ділянки ззовні або всередині заднього проходу в кількості, достатній для обробки уражених ділянок
3	С. Провести гігієнічний туалет аноректальної зони
4	Д. Прикріпити аплікатор до тюбика і видавити мазь у кількості, достатній для змащування аплікатора
5	Е. Зняти з аплікатора захисний ковпачок
6	Ф. Вимити руки з милом

Завдання № 35

Зазначте можливі варіанти взаємодій лікарського засобу Ескузан® (краплі оральні) із лікарськими засобами інших фармакологічних груп. Вкажіть можливий результат взаємодії та внесіть інформацію до таблиці.

Лікарський засіб	Результат взаємодії
Клопідогрел	
Цефтріаксон	
Гентаміцин	
5-Фторураціл	

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання № 36

Який із наведених симптомів не є характерним для хронічної венозної недостатності (варикозного розширення вен) нижніх кінцівок?

- A) відчуття тяжкості та втоми в ногах увечері
- B) набряки гомілок і стоп
- C) судоми у литкових м'язах, особливо вночі
- D) виразний біль у ділянці суглобів при рухах
- E) видимі варикозно розширені підшкірні вени

Завдання № 37

Для симптоматичного лікування варикозного розширення вен використовують усі перелічені групи препаратів, крім:

- A) флебопротекторів
- B) глюкокортикостероїдів
- C) НПЗП
- D) прямих антикоагулянтів
- E) вітамінів

Завдання № 38

Профілактичними заходами при місцевих порушеннях кровообігу є всі, крім:

- A) слідкування за регулярністю випорожнення кишечника
- B) обмеження або відмова від паління
- C) уникнення фізичних перенавантажень
- D) збільшення фізичних навантажень
- E) збагачення раціону продуктами, що містять вітаміни С і Р

Завдання № 39

Який симптом є характерним для геморою I ступеня виразності

- A) виявляються набряклі гемороїдальні вузли, що випадають при дефекації
- B) вузли не вдається вправити, вони присутні постійно
- C) гемороїдальні вузли, що випали, можна вправити тільки за допомогою маніпуляцій руками
- D) при зовнішньому огляді гемороїдальні вузли не виявляються
- E) B+C

Завдання № 40

Виберіть підхід до лікування геморою I ступеня

- A) застосування лише немедикаментозних методів (профілактика ускладнень)
- B) хірургічне видалення гемороїдальних вузлів або їх лігування латексними кільцями
- C) гемороїдектомія відкритого типу і лише в окремих випадках малоінвазивні методи (лігування латексними кільцями)
- D) лікування флеботропними препаратами, застосування немедикаментозних методів (дієта, дозоване фізичне навантаження тощо)
- E) застосовують усі підходи

Завдання № 41

Виберіть підхід до лікування геморою IV ступеня

- A) застосування лише немедикаментозних методів (профілактика ускладнень)
- B) Хірургічне видалення гемороїдальних вузлів або їх лігування латексними кільцями
- C) гемороїдектомія відкритого типу і лише в окремих випадках малоінвазивні методи (лігування латексними кільцями)
- D) Лікування флеботропними препаратами, застосування немедикаментозних методів (дієта, дозоване фізичне навантаження тощо)
- E) застосовують усі підходи

Завдання № 42

До аптеки звернувся відвідувач 65 років зі скаргами на появу хворобливості по ходу варикозно розширених вен лівої кінцівки, підйом температури до 38,6 °C, озноб. За словами пацієнта Вам стало відомо, що на лівій кінцівки у нього є осередки запаленої шкіри у вигляді вертикальних тяжів. Вони болісні за пальпації. Обґрунтуйте діагноз пацієнта та надайте рекомендації.

Завдання № 43

До аптеки звернулася відвідувачка 28 років, вагітність 21 тиждень, зі скаргами на втому ніг та набряклість стоп надвечір. Надайте консультаційну допомогу відвідувачці аптеки.

Завдання № 44

До аптеки звернувся відвідувач 44 років зі скаргами на появу різкої хворобливості в області заднього проходу та підвищення температури тіла до 38,5°C. Страждає на геморой II ступеня протягом декількох років. Загострення пов'язує із переохолодженням напередодні. Надайте рекомендації з фармацевтичної опіки відвідувачу аптеки.

Завдання № 45

До аптеки звернулася відвідувачка 38 років, вагітність 32 тижні, з скаргами на загострення геморою. Вона просить відпустити їй Ескузан, оскільки раніше, до вагітності його використовувала з певним успіхом. Обґрунтуйте Ваші рекомендації відвідувачці аптеки.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ТА САМОКОНТРОЛЮ

Завдання № 46

Вкажіть симптом, характерний для варикозного розширення вен нижніх кінцівок

- A) збільшення живота
- B) болі в колінному суглобі
- C) підвищене відчуття втоми ніг увечері
- D) біль у спині, утруднення згинання тулуба
- E) часте сечовипускання

Завдання № 47

Вкажіть найбільш раціональний напрямок фармакотерапії за варикозної хвороби вен

- A) діуретики
- B) препарати, що покращують мікроциркуляцію (анавенол, ескузан)
- C) прямі антикоагулянти (гепарин, фраксипарин)
- D) ліквідація запальних явищ
- E) ліквідація запальних явищ + лікарські засоби, що покращують мікроциркуляцію

Завдання № 48

Виберіть найбільш ефективний препарат для усунення підвищеної ламкості шкірних судин при варикозній хворобі вен нижніх кінцівок

- A) веноплант
- B) гепаринова мазь
- C) проктозан
- D) троксевазін
- E) гербіон

Завдання № 49

При використанні засобів, що містять гепарин, для місцевого лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок необхідно

- A) уникати потрапляння препарату на поверхню виразок кінцівки
- B) не використовувати у пацієнтів з підвищеною кровоточивістю будь-якого походження
- C) не застосовувати препарат частіше, ніж зазначено в інструкції до нього
- D) разова доза не повинна перевищувати 5 см
- E) все зазначене правильно

Завдання № 50

Назвіть клінічний симптом, характерний для геморою

- A) кровотеча або сліди крові з прямої кишки
- B) випадання вузлів з анального каналу
- C) біль і печіння в анальній області
- D) нічого з переліченого
- E) все перелічене

Завдання № 51

Виберіть рекомендацію щодо немедикаментозного лікування геморою

- A) ретельне дотримання гігієни промежини та анальної області
- B) уникати переохолодження
- C) вживати якнайменше гострої та солоної їжі, алкоголю
- D) намагатися менше часу проводити сидячи, більше рухатися, ходити пішки
- E) усе перелічене

Завдання № 52

Вкажіть фармакологічну групу, препарати якої доцільно застосовувати для лікування геморою

- A) в'язучі та обволікаючі засоби

- В) антациди
- С) ентеросорбенти
- Д) ангіопротектори
- Е) сольові розчини для регідрації

Завдання № 53

Дайте вагітній жінці рекомендацію щодо немедикаментозного впливу на геморой

- А) налагодження регулярного м'якого випорожнення дієтою або прийомом проносних засобів
- В) зменшити фізичне навантаження, виключити перенесення тягарів
- С) проведення щоденної гімнастики, прогулянки пішки
- Д) все перелічене
- Е) нічого з переліченого

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Клінічна фармакологія : підручник / за ред. О. М. Біловола. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 544 с.
2. Клінічна фармація : підручник / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред. В. П. Черниха, І. А. Зупанця, І. Г. Купновицької. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2013. – 912 с.
3. Клінічна фармація: підготовка до КРОК-2 : практикум / К. О. Зупанець [та ін.] ; за ред. І. А. Зупанця. – Харків : НФаУ, 2021. – 64 с.
4. Компендіум. Лікарські препарати. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.compendium.com.ua/uk/> (дата звернення: 01.04.2025). – Назва з екрана.
5. Настанова 00202. Геморой [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3093> (дата звернення: 15.04.2025). – Назва з екрана.
6. Настанова 00964. Венозна недостатність нижніх кінцівок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3702> (дата звернення: 03.04.2025). – Назва з екрана.
7. Національні рекомендації Асоціації колопроктологів України щодо ведення пацієнтів з гемороєм / М. П. Захараш [та ін.] // Клінічна хірургія. – 2020. – Т. 87, № 7–8. – С. 89–104. DOI: 10.26779/2522-1396.2020.7-8.89.
8. Практикум з фармацевтичної опіки для здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь [та ін.] ; за ред. С. Ю. Штриголя. – Харків : НФаУ, 2022. – 156 с.
9. Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії : навч. посіб. для студентів фармацевт. ф-тів вищ. мед. (фармацевт.) навч. закл. освіти / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред. І. А. Зупанця, В. П. Черних. – Харків : Золоті сторінки, 2018. – 112 с.
10. Фармацевтична опіка : практ. посіб. / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред. І. А. Зупанця, В. П. Черних. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ : Фармацевт

Практик, 2018. – 224 с.

11. Applied Therapeutics : The Clinical Use Of Drugs / ed. by C. S. Zeind, M. G. Carvalho. – 11th ed. – New York : Wolters Kluwer ; Lippincott Williams & Wilkins, 2018. – 2379 p.
12. British Medical Association. New Guide to Medicines and Drugs. – 9th ed. – London : Dorling Kindersley, 2015. – 512 p.
13. Clinical Pharmacy and Therapeutics / Eds C. Whittlesea, K. Hodson. – 6th ed. – London : Churchill Livingstone, 2019. – 1094 p.
14. Drugs.com. Prescription Drug Information, Interactions and Side Effects [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.drugs.com/> (Date of access: 01.06.2025). – The name from the screen.
15. Medscape [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.medscape.com/> (Date of access: 01.06.2025). – The name from the screen.
16. Rxlist. The Internet Drug Index for prescription drug information, interactions and side effects [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.rxlist.com/> (Date of access: 15.06.2025). – The name from the screen.
17. Symptoms in the Pharmacy : A Guide to the Management of Common Illness. – / Ed. A. Blenkinsopp, M. Duerden, J. Blenkinsopp. – 8th ed. – Oxford : John Wiley & Sons Ltd, 2018. – 405 p.

Штриголь Сергій Юрійович
Вєтрова Катерина Вікторівна
Отрішко Інна Анатоліївна

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА
ПРИ СИМПТОМАТИЧНОМУ ЛІКУВАННІ
СУДИННИХ ПОРУШЕНЬ: ВАРИКОЗНЕ
РОЗШИРЕННЯ ВЕН НИЖНІХ КІНЦІВОК,
ГЕМОРОЙ**

**Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів вищої освіти**

Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. 1,33.

Національний фармацевтичний університет
вул. Г. Сковороди, 53, м. Харків, 61002
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серії ДК № 3420 від 11.03.2009.